C/2024/6813

2024.11.29.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2024. október 21.)

Észtország gazdaság-, költségvetési, foglalkoztatás- és strukturális politikájáról

(C/2024/6813)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 3. cikke (3) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet [2], amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az Eszköz), 2021. február 19-én lépett hatályba. Az Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosítva. A gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterének prioritásaival összhangban az Eszköz segít elérni a gazdasági és társadalmi helyreállítást, valamint végrehajtani a fenntartható reformokat és beruházásokat, különösen a zöld és a digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságának reziliensebbé tételét szolgáló reformokat és beruházásokat. Közép- és hosszú távon szintén segít megerősíteni az államháztartás helyzetét, valamint fellendíteni a növekedést és a munkahelyteremtést, javítani az Unión belüli területi kohéziót, és támogatni a szociális jogok európai pillérének folytatódó végrehajtását.

(2) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet [3] (a továbbiakban: REPowerEU-rendelet) célja fokozatosan megszüntetni az Unió függőségét az orosz fosszilistüzelőanyag-behozataltól. Ez segítene elérni az energiabiztonságot és diverzifikálni az Unió energiaellátását, növelve ugyanakkor a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. Észtország új REPowerEU-fejezettel egészítette ki a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését.

(3) 2023. március 16-án a Bizottság kiadta „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” című közleményt annak érdekében, hogy megalapozza a szakpolitikai döntéseket, és megteremtse a növekedés fokozásához szükséges keretfeltételeket. A közlemény kilenc egymást kölcsönösen megerősítő tényező tekintetében határozza meg a versenyképesség keretfeltételeit. Az említett tényezők közül a magántőkéhez való hozzáférés, a kutatás és innováció, az oktatás és a készségek, valamint a működő egységes piac emelkedik ki a reformok és

[1] HL L, 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

a beruházások alapvető szakpolitikai prioritásaiként a jelenlegi termelékenységi kihívások kezelése, valamint az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességének fokozása céljából. 2024. február 14-én a Bizottság kiadta „Az egységes piac aktuális helyzete: az egységes piacról és a versenyképességről szóló 2024. évi éves jelentés” című közleményt. Az említett közlemény részletesen ismerteti az európai egységes piac versenyképességi erősségeit és kihívásait, a beazonosított kilenc versenyképességi tényező szerint követve az éves fejleményeket.

(4) 2023. november 21-én a Bizottság elfogadta a 2024. évi éves fenntartható növekedési jelentést, megadva a 2024. évi európai szemeszter startját. 2024. március 22-én az Európai Tanács jóváhagyta a 2024. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziója köré összpontosulnak. 2023. november 21-én a Bizottság – az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([4]) alapján – elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2024. évi jelentést is, amelyben Észtországot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll ennek kockázata, és amelyek tekintetében részletes felülvizsgálatra volna szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az Észtország 2024. évi költségvetésiterv-javaslatára vonatkozó véleményt is. A Bizottság az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást is elfogadott és a 2024. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2024. április 12-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([5]) (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2024. évi ajánlás) és 2024. március 11-én az együttes foglalkoztatási jelentést.

(5) 2024. április 30-án hatályba lépett az Unió új gazdasági kormányzási kerete. A keret magában foglalja a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről szóló, új (EU) 2024/1263 rendeletet, a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról szóló, módosított 1467/97/EK tanácsi rendeletet ([6]) és a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló, módosított 2011/85/EU tanácsi irányelvet ([7]) is. Az új gazdasági kormányzási keret célkitűzései: reformok és beruházások végrehajtásával előmozdítani a rendezett és fenntartható államháztartást, a fenntartható és inkluzív növekedést, valamint a rezilienciát, továbbá megelőzni a túlzott költségvetési hiányt. Az új gazdasági kormányzási keret előmozdítja a nemzeti felelősségvállalást is, és fokozott hangsúlyt helyez a középtávra, hatékonyabb és következetesebb végrehajtással kombinálva mindezt. Minden egyes tagállamnak nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervet kell benyújtania a Tanácsnak és a Bizottságnak. A nemzeti középtávú költségvetési-strukturális terv a tagállam költségvetési, reform- és beruházási kötelezettségvállalásait tartalmazza, a nemzeti törvényhozási ciklus rendes hosszától függően, 4 vagy 5 éves tervezési időhorizontra vonatkozóan. A nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervekben foglalt nettó kiadási ([8]) pályának meg kell felelnie az (EU) 2024/1263 rendelet követelményeinek, többek között azon követelményeknek, hogy az államadósságot a kiigazítási időszak végére megalapozottan csökkenő pályára kell állítani, vagy ilyen pályán kell tartani, vagy annak a bruttó hazai termék (GDP) 60 %-a alatti prudens szinten kell maradnia, továbbá az államháztartási hiányt középtávon a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, illetve az alatt kell tartani. Amennyiben egy tagállam elkötelezi magát az (EU) 2024/1263 rendeletben meghatározott kritériumoknak megfelelő releváns reformok és beruházások mellett, a kiigazítási időszak legfeljebb három évvel meghosszabbítható. Az említett nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervek elkészítésének támogatása céljából a Bizottság 2024. június 21-én iránymutatást tett közzé a tagállamok által a nemzeti középtávú költségvetési-strukturális terveikben és az elért eredményekről szóló éves jelentéseikben nyújtandó információkra vonatkozóan. Az (EU) 2024/1263 rendelet 5. és 36. cikkének megfelelően a Bizottság – adott esetben – referenciapályát és technikai információkat továbbított a tagállamok számára. A tagállamoknak 2024. szeptember 20-ig kell benyújtaniuk nemzeti középtávú költségvetési-strukturális terveiket, kivéve, ha a tagállam és a Bizottság megállapodik a határidő észszerű időtartammal történő meghosszabbításáról. A tagállamok – a nemzeti jogi keretükkel összhangban – megvitathatják a középtávúterv-tervezetüket a nemzeti parlamentjükkel, felkérhetik a független költségvetési intézményeket véleménynyilvánításra, valamint konzultációt folytathatnak a szociális partnerekkel és más nemzeti érdekelt felekkel.

([4]) Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) A Tanács ajánlása (2024. április 12.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C, C/2024/2807, 2024.4.23., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) A Tanács 1467/97/EK rendelete (1997. július 7.) a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról (HL L 209., 1997.8.2., 6. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) A Tanács 2011/85/EU irányelve (2011. november 8.) a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről (HL L 306., 2011.11.23., 41. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Az (EU) 2024/1263 rendelet 2. cikkének 2. pontjában meghatározott „nettó kiadás”: i. a kamatkiadások, ii. a diszkrecionális bevételi intézkedések, iii. az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, iv. az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, v. a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint vi. az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések nélkül számított kormányzati kiadás.

(6) 2024-ben az európai szemeszter továbbra is az Eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása továbbra is elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek segítenek hatékonyan kezelni az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességét vagy jelentős részét. A 2019., 2020., 2022. és 2023. évi országspecifikus ajánlások ugyanolyan relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is.

(7) 2021. június 18-án Észtország – az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban – benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottsághoz. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. 2021. október 29-én a Tanács elfogadta az Észtország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([9]), amelyet az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (2) bekezdése alapján 2023. június 16-án módosítottak a vissza nem térítendő pénzügyi támogatásra vonatkozó maximális pénzügyi hozzájárulás aktualizálása, valamint a REPowerEU-fejezet beillesztése céljából ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság – az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban – határozatot fogadjon el, amely megállapítja, hogy Észtország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban meghatározott releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldkövek és célok terén ne következzen be visszalépés.

(8) Észtország 2024. április 25-én benyújtotta a 2024. évi nemzeti reformprogramját és 2024. április 30-án a 2024. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK tanácsi rendelet ([11]) (4) cikkének (1) bekezdésével. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2024. évi nemzeti reformprogram Észtországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról szóló, félévenkénti jelentését is tükrözi.

(9) 2024. június 19-én a Bizottság közzétette az Észtországra vonatkozó, 2024. évi országjelentést. Ebben értékelte a Tanács által 2019 és 2023 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Észtország által elért eredményeket, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Észtország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokat illetően, valamint újonnan felmerült és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés szintén értékelte az Észtország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása és a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(10) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Észtország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2022. évi 1,0 %-ról 2023-ban 3,4 %-ra nőtt, míg a GDP-arányos államadósság a 2022. év végi 18,5 %-ról 2023 végén 19,6 %-ra emelkedett. A „2024. évi költségvetés-politikai iránymutatás" című, 2023. március 8-i bizottsági közleményben foglalt bejelentésnek megfelelően a Bizottság – a 2023. évi tényadatok alapján – a meglévő jogi rendelkezésekkel összhangban megteszi az első lépést a hiányalapú túlzotthiány-eljárás megindítása céljából. 2024. június 19-én a Bizottság a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. Az említett jelentés értékelte Észtország költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiány 2023-ban meghaladta a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés arra a következtetésre jutott, hogy – ezen értékelés fényében, valamint a Gazdasági és Pénzügyi Bizottságnak a Szerződés 126. cikkének (4) bekezdése alapján kifejezett véleménye mérlegelését követően – a Bizottság 2024 júliusában Észtországra vonatkozóan nem fogja a túlzotthiány-eljárás megindítását javasolni.

(11) 2022. július 12-én a Tanács azt ajánlotta ([12]), hogy Észtország hozzon intézkedést annak biztosítására 2023-ban, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen egy összességében semleges költségvetéspolitikai irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedéseknek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Az ajánlás azt is tartalmazta, hogy Észtországnak készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. A Tanács azt is ajánlotta, hogy Észtország bővítse a zöld és a digitális átállásra, valamint

([9]) ST 12532/21 INIT; ST 12532/21 ADD 1.

([10]) A Tanács végrehajtási határozata (2023. június 16.) az Észtország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló, 2021. október 29-i tanácsi végrehajtási határozat módosításáról (ST 9367/2023 INIT; ST 9367/23 ADD 1).

([11]) A Tanács 1466/97/EK rendelete (1997. július 7.) a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról (HL L 209., 1997.8.2., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

([12]) A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Észtország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Észtország 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 44. o.).

a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az Eszköz és más uniós források felhasználásával. A Bizottság becslései szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal ([13]) expanzív volt – a GDP 1,6 %-ának felelt meg – magas inflációs környezetben. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése a GDP 1,0 %-ának megfelelő expanzív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. A kiadásoknál figyelembe vették az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak nyújtott célzott szükséghelyzeti támogatási intézkedések költségének a GDP 0,1 %-ával történt csökkenését, továbbá a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeinek a GDP 0,2 %-ával történt csökkenését. A nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hatása ezért 2023-ban csak részben volt betudható az Ukrajnából menekülőknek nyújtott támogatásnak. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedését a magasabb állami bérkiadások és nyugdíjak, valamint a védelemre, az oktatásra és a gyermekek után járó ellátásokra vonatkozó további állandó kiadási programok kísérték, amelyek nem párosultak a bevételi oldal arányos növekedésével. Összességében a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése nem volt összhangban a 2022. július 12-i tanácsi ajánlással. Az Eszköz és más uniós alapok keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 1,4 %-át tették ki. A nemzeti finanszírozású beruházások 2023-ban a GDP 5,8 %-át tették ki, ami 2022-höz képest 1,4 százalékpontos éves növekedést jelent. Észtország addicionális beruházásokat finanszírozott az Eszközből és más uniós alapokból. Észtország finanszírozott a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, például a rendezvényekkel kapcsolatos szolgáltatások és a vállalkozók digitális kapujának fejlesztését, a zöld alap (amely kockázatitőke-alapokba és vállalkozásokba történő tőkebefektetéseket hajt végre) tőkésítését, valamint a villamosenergia-hálózat megerősítését a megújulóenergia-termelési kapacitás növelése és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében. E közberuházásokat az Eszközből finanszírozzák.

(12) A 2024. évi stabilitási programban a költségvetési előrejelzéseket alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2024-ben 0,0 %-os és 2025-ben 2,0 %-os reál-GDP-növekedést prognosztizál, ugyanakkor a harmonizált fogyasztói árindexszel (HICP) mért inflációt 2024-ben 3,6 %-ra és 2025-ben 2,7 %-ra prognosztizálja. A GDP-arányos államháztartási hiány 2024-ben ([14]) várhatóan 3,5 %-ra nő és 2025-ben 3,0 %-on lesz, míg a GDP-arányos államadósság 2024 végére várhatóan 22,6 %-ra és 2025 végére pedig 24,9 %-ra nő. 2025 után – az előrejelzések szerint – az államháztartási hiány fokozatosan csökken: 2026-ban a GDP 2,2 %-ára, 2027-ben 1,4 %-ára és 2028-ban 0,8 %-ára. Ezért az államháztartási egyenleg – a tervek szerint – 2025-től nem haladja meg a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. Viszont 2025 után – az előrejelzések szerint – a GDP-arányos államadósság 2026-ban 26,2 %-ra nő, majd 2027-ben fokozatosan 26,0 %-ra, 2028-ban pedig 25,0 %-ra csökken.

(13) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a reál-GDP 2024-ben 0,5 %-kal csökken és 2025-ben 3,1 %-kal nő, és a HICP-infláció 2024-ben 3,4 %-on és 2025-ben 2,1 %-on áll.

(14) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése 2024-re a GDP 3,4 %-ának megfelelő államháztartási hiányt prognosztizál, míg a GDP-arányos államadósság 2024 végére 21,4 %-ra nő. A GDP-arányos államadósság 2024. évi növekedése főként a költségvetési hiány hatását tükrözi. A Bizottság becslései alapján a költségvetési irányvonal az előrejelzés szerint 2024-ben nagyjából semleges, és a GDP 0,1 %-ának felel meg.

(15) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint az Eszköz keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatásokkal (*grants*) finanszírozott kiadások nagysága 2024-ben várhatóan a GDP 0,9 %-a, szemben a 2023. évi 0,3 %-kal. Az Eszköz keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatásokkal finanszírozott kiadások magas színvonalú beruházásokat és termelékenységnövelő reformokat fognak lehetővé tenni anélkül, hogy közvetlen hatást gyakorolnának Észtország államháztartási egyenlegére vagy államadósságára.

(16) A Tanács 2023. július 14-én azt ajánlotta ([15]), hogy Észtország folytasson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 4,9 %-ra korlátozza. A 2023. évi költségvetésük végrehajtása és a 2024. évi költségvetésiterv-javaslatuk elkészítése

([13]) A költségvetési irányvonal az államháztartás mögöttes költségvetési pozíciójában bekövetkezett éves változás mérőszáma. Mind a nemzeti finanszírozású, mind az uniós költségvetésből finanszírozott költségvetési politikákból eredő gazdasági impulzus értékelésére irányul. A költségvetési irányvonal i. a középtávú potenciális növekedés és ii. a diszkrecionális bevételi intézkedéseket nem tartalmazó elsődleges kiadások változása közötti különbözetként mérhető (és az elsődleges kiadások nem tartalmazzák a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket sem), de az elsődleges kiadások tartalmazzák az Eszköz és más uniós alapok keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatások (grants) által finanszírozott kiadásokat.

([14]) Az észt hatóságok arról tájékoztatták a Bizottságot, hogy a kormány megállapodott a 2024. évi pótköltségvetésről, és 2024. június 5-én megküldte azt a nemzeti parlamentnek (a 2024. évi állami kiegészítő költségvetésről szóló 456. SE törvény), amelyet a nemzeti parlament június 10-én első olvasatban, június 14-én második olvasatban elfogadott, és az harmadik olvasatban várhatóan 2024. június 19-én kerül elfogadásra. Ez a pótköltségvetés várhatóan a GDP 0,4 %-ával csökkenti a nominális hiányt (ennek nagy része tartós kiadáscsökkentést, de részben bevételnövelő intézkedéseket is tartalmaz).

([15]) A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Észtország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Észtország 2023. évi stabilitási programját (HL C 312., 2023.9.1., 49. o.).

során a tagállamoknak figyelembe kellett venniük azt, hogy a Bizottság – a 2023. évi tényadatok alapján – javasolni fogja a Tanácsnak a hiányalapú túlzotthiány-eljárások megindítását. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint Észtország GDP-arányos strukturális egyenlege (a 2023. évi - 1,3 %-hoz képest) 2024-ben - 0,7 % lesz, ezáltal az ország eléri középtávú költségvetési célkitűzését, azaz a GDP - 0,75 %-át kitevő strukturális költségvetési egyenleget. Észtország az értékelés szerint tehát összhangban van a Tanács ajánlásával.

(17) Ezenkívül a Tanács azt ajánlotta, hogy Észtország 2023–2024-ben a lehető leghamarabb vezesse ki a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és az így keletkező megtakarításokat fordítsa az államháztartási hiány csökkentésére. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy ha az újbóli energiaár-emelkedések új vagy folytatódó támogatási intézkedéseket tesznek szükségessé, Észtországnak biztosítania kell, hogy az ilyen támogatási intézkedések a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, fiskálisan finanszírozhatóak legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedések nettó költségvetési költsége [16] a becslések szerint 2023-ban a GDP 0,2 %-át, valamint az előrejelzések szerint 2024-ben és 2025-ben a 0,0 %-át teszi ki. A szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket 2023-ban és 2024-ben kivezetik. Ez összhangban van a tanácsi ajánlással.

(18) Emellett a Tanács azt is ajánlotta, hogy Észtország tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az Eszköz keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállás előmozdítása érdekében. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a nemzeti finanszírozású közberuházások a 2023. évi GDP-arányos 5,8 %-hoz képest 2024-ben a GDP 6,3 %-ára emelkednek. Ez összhangban van a Tanács ajánlásával.

(19) Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján, és változatlan szakpolitikát feltételezve, a Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése 2025-ben a GDP 4,3 %-ának megfelelő államháztartási hiányt prognosztizál. A hiány 2025. évi növekedése főként a személyi jövedelemadó reformjának nettó hatását tükrözi, amely várhatóan csökkenti az államháztartási bevételeket. A GDP-arányos államadósság 2025 végére várhatóan 24,6 %-ra nő. A GDP-arányos államadósság 2025. évi növekedése főként a költségvetési hiány hatását tükrözi.

(20) Észtország GDP-arányos adóbevétele 2023-ban nőtt, azonban jelentősen elmaradt az uniós átlagtól, ami korlátozza az egészségügyi ellátásra, a tartós ápolásra-gondozásra és a szociális védelemre fordítandó közkiadásokra rendelkezésre álló finanszírozást. 2022-ben az ingatlanadókból származó bevételek – amelyek a növekedés szempontjából legkevésbé káros adók közé tartoznak – csak a GDP 0,3 %-át tették ki, ami körülbelül hétszer alacsonyabb az uniós átlagnál. Észtország az uniós átlag kevesebb mint egyharmadát szedte be a tőkeadókból (ez a GDP 2,7 %-a), az Unióban a legalacsonyabb közlekedési adókat vetette ki, és egyike azon kevés tagállamnak, ahol nincs éves gépjárműadó. Emellett az adóterhek egyenlőtlenül oszlanak meg, és a küszöbön álló adóreformok várhatóan tovább növelik az egyenlőtlenségeket. Konkrétabban, 2025-ben a jövedelemadó-kulcs 20 %-ról 22 %-ra történő emelése, valamint az alapadó alóli adómentesség növelése – a hatályának valamennyi jövedelemfizetőre való kiterjesztésével együtt – várhatóan regresszív lesz. Emellett Észtország munkajövedelem-adója – még ha meg is közelíti a GDP 17,2 %-át kitevő uniós átlagot – regresszív, és alacsonyabb effektív kulccsal adóztatja a magasabb jövedelmet. A szociális védelemre fordított közkiadások 2022-ben csökkentek, és még mindig jelentősen elmaradnak az uniós átlagtól. Ez a szociális ellátások viszonylag alacsony szintjében és korlátozott lefedettségében nyilvánul meg, az öregségi nyugdíjak pedig a legalacsonyabbak között vannak az Unióban. Az általános közszolgáltatásokra fordított kiadások a GDP 3,7 %-át teszik ki, ami csaknem kétharmaddal alacsonyabb az uniós átlagnál.

(21) Észtország számos reformot fogadott el a tartós ápolás-gondozás és az egészségügyi ellátás hozzáférhetőségének és megfizethetőségének javítása érdekében. Bár a reformok jó irányba haladnak, a tartós ápolás-gondozás és az egészségügyi ellátás fenntartható finanszírozása még nincs biztosítva. Ennek eredményeként az igénybe vevő általi közvetlen fizetések továbbra is magasak, és nőtt az egészségügyi ellátás iránti, saját bevallás szerint kielégítetlen szükséglet. Az orvosi ellátáshoz való hozzáférés országszerte egyenlőtlen, különösen azért, mert a települések nem rendelkeznek elegendő kapacitással és erőforrással ahhoz, hogy elegendő szolgáltatást nyújtsanak a kereslet kielégítéséhez. A tartós ápolásra-gondozásra és az egészségügyi ellátásra fordított közkiadások – bár a keresletet nem elégítik ki teljes mértékben – még mindig a legalacsonyabbak közé tartoznak az Unióban. Ehhez társul az említett ágazatokban tapasztalható munkaerőhiány. A demográfiai változások miatt várhatóan növekedni fog a tartós ápoláshoz-gondozáshoz és az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés iránti kereslet, ezért mindkettőhöz megfelelő finanszírozás biztosítása indokolt.

(22) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Az említett reformok és beruházások várhatóan segítenek kezelni a releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások mindegyikét vagy jelentős részét. E szoros időkereten belül Észtország hosszú távú versenyképességének a zöld és a digitális átállás révén történő fokozásához kulcsfontosságú gyorsan haladni a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési terv eredményes végrehajtásával, biztosítva ugyanakkor a társadalmi méltányosságot. A helyreállítási és rezilienciaépítési

[16] A számadat az említett intézkedések éves költségvetési költségének szintjét mutatja, beleértve a bevételeket és kiadásokat, és adott esetben az energiaszolgáltatók váratlan nyereségére kivetett adókból származó bevételek nélkül.

tervben foglalt kötelezettségvállalások 2026 augusztusáig történő teljesítéséhez kulcsfontosságú, hogy Észtország folytassa a reformok és beruházások megvalósítását. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv sikeres végrehajtásához alapvető fontosságú a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek, a civil társadalom szereplői és más releváns érdekelt felek szisztematikus bevonása a széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(23) A kohéziós politikai programok félidős felülvizsgálatának részeként Észtországnak – az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([17]) 18. cikkével összhangban – 2025 márciusáig felül kell vizsgálnia az egyes – az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+), a Kohéziós Alap és az Igazságos Átmenet Alap (IÁA) által támogatott – programokat, figyelembe véve többek között a 2024. évi országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívásokat, valamint a nemzeti energia- és klímatervét. Az említett felülvizsgálat képezi az alapját az egyes programokhoz nyújtott uniós finanszírozás végleges allokációjának. Észtország eredményeket ért el a kohéziós politikai programoknak és a szociális jogok európai pillérének a végrehajtása terén, de továbbra is maradnak kihívások, és változatlanul egyenlőtlenségek állnak fenn a főváros és Észtország többi része között. Elengedhetetlen a kohéziós politikai programok végrehajtásának felgyorsítása. A kohéziós politikai programok keretében elfogadott prioritások továbbra is relevánsak. Rendkívül fontos a vállalatok versenyképességének növelése – különösen a főváros területén kívül – és innovációs kapacitásuk növelése. A magán- és középületek, valamint a vállalkozások energiahatékonyságának javítása kiemelt prioritás. Továbbra is fontos a munkaerőpiachoz való hozzáférés aktív és megelőző munkaerőpiaci intézkedések révén, valamint az egészséges munkakörnyezet előmozdítása. Prioritásként kell kezelni az oktatás és képzés minőségének, hatékonyságának és munkaerőpiaci relevanciájának javítását is; az egész életen át tartó tanulás előmozdítását, különös tekintettel a rugalmas tovább- és átképzésre, valamint az aktív befogadásra; továbbá a tartós ápolási-gondozási szolgáltatások hozzáférhetőségének, hatékonyságának és rezilienciájának növelését. A kohéziós politikai programok félidős felülvizsgálatának részeként a tartós ápolás-gondozás hozzáférhetőségével és minőségével kapcsolatos igények – az önálló életvitel előtérbe helyezése mellett – további figyelmet érdemelnek. Észtország az (EU) 2024/795 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([18]) létrehozott Stratégiai Technológiák Európai Platformját is kihasználhatná, különösen a „nettó zéró" technológiák gyártására irányuló beruházásokkal és az ipar átalakításának támogatásával kapcsolatban, például a mélytechnológiai innováció, a zöld és digitális technológiák, valamint a biogyógyászat területén. Észtország emellett növelhetné a ritkaföldfémek feldolgozására, valamint az azt támogató kutatásra és fejlesztésre irányuló kapacitását.

(24) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és egyéb uniós alapok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl, Észtország számos további kihívással szembesül a szociális védelemmel, az erőforrás-hatékonysággal és a készségekkel kapcsolatban.

(25) Az idősek, a fogyatékossággal élő személyek, valamint az atipikus foglalkoztatási formákban és rövid ideig foglalkoztatott személyek támogatására irányuló szociális védelem továbbra is gyenge. Ennek eredményeképpen a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatának kitett, fogyatékossággal élő személyek aránya 2022-ben nemcsak nőtt, hanem a második legmagasabb volt az Unióban. Az időskori szegénység nőtt, és 2022-ben az egyik legmagasabb volt az Unióban, elsősorban azért, mert a nyugdíjak még mindig alacsonyak a munkából származó jövedelmekhez képest. A szociális védőháló alacsony megfelelősége magas és növekvő jövedelmi egyenlőtlenséget eredményez, annak ellenére, hogy az elmúlt években némi javulás történt. A munkanélküli ellátások alacsony lefedettsége – különösen az atipikus foglalkoztatási formákban és a rövid ideig foglalkoztatottak esetében – súlyosbítja a jövedelmi egyenlőtlenséget és a szegénységet. Jóllehet a munkanélküli ellátások időtartamát az észt helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében kiigazították, a lefedettség kiterjesztését még végre kell hajtani. A növekvő egyenlőtlenség az árak és a megélhetési költségek jelentős növekedésével függ össze, amelyet nem kísért a szociális ellátások és a minimálbérek megfelelő növekedése. Az alacsony jövedelmű háztartások helyzete a korábbi magas és tartós infláció miatt romlott, és a 2024–2025-ös adóreformok következtében várhatóan tovább romlik. A megfelelő – többek között a nyugdíjakat érintő – enyhítő intézkedések biztosítása, valamint a szociális védelmi rendszer megfelelőségének fokozása csökkentheti a szegénységet és az egyenlőtlenségeket. Az említett intézkedések hozzájárulnának a társadalmi felzárkózás támogatásához is, összhangban a Bizottság által a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret jellemzői alapján végzett második országelemzéssel, amelyre 2024-ben került sor első alkalommal. Az (EU) 2024/1263 rendelet 3. cikke (3) bekezdésének b) pontjával összhangban az európai szemeszternek magában kell foglalnia a foglalkoztatási iránymutatások végrehajtásának a Bizottság általi felügyeletét, többek között a társadalmi konvergenciával kapcsolatos kockázatok azonosítását célzó kereten keresztül.

([17]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/795 rendelete (2024. február 29.) a Stratégiai Technológiák Európai Platformjának (STEP) létrehozásáról és a 2003/87/EK irányelv, valamint az (EU) 2021/1058, az (EU) 2021/1056, az (EU) 2021/1057, az 1303/2013/EU, a 223/2014/EU, az (EU) 2021/1060, az (EU) 2021/523, az (EU) 2021/695, az (EU) 2021/697 és az (EU) 2021/241 rendelet módosításáról (HL L, 2024/795, 2024.2.29., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(26) Az olajpala részaránya Észtország energiaszerkezetében továbbra is jelentős, és akadályozza a zöld átállást. A megújulóenergia-termelés további elterjesztése szükséges az olajpala fokozatos kivezetéséhez, egyúttal a magas fokú energiafüggetlenség fenntartásához. Amellett, hogy környezeti károkat is okoz, Észtország veszélyes hulladékainak 90 %-át az olajpalaipar teszi ki. Észtországban az egyik legalacsonyabb az erőforrás-termelékenységi ráta a tagállamok között, ami részben az ország erőforrás-igényes olajpalaiparának, valamint az általános erőforrás-igényes ipari rendszernek tudható be. Az erőforrás-termelékenység alig nőtt (a felhasznált erőforrások tekintetében 1 EUR/kg-ról 1,1 EUR/kg-ra), ami 2022-ben az uniós átlag kevesebb mint felét tette ki. A földhasználat, földhasználat-változtatás és erdőgazdálkodás ágazata szén-dioxid-elnyelő helyett szén-dioxid-kibocsátóvá vált. Az erdőalapú ágazatot a fakivágások nagy száma, valamint az erőforrások alacsony hasznosítása jellemzi. Észtország számára előnyös lenne a fenntartható erdőgazdálkodás hatékonyságának növelése, a körforgásos gazdaságra való további átállás és a hulladékgazdálkodás javítása. Emellett az erőforrás-termelékenység Észtország egyik gyenge pontja az ország innovációs kapacitása tekintetében. Észtország a 2022. évi ökoinnovációs eredménytáblán a 13. helyet foglalta el (115,5 pontot ért el a 121,5-es uniós átlaghoz képest, a 2013. évi 100-as uniós átlaghoz viszonyítva). Az ökoinnováció és a természeti erőforrások fenntartható felhasználását célzó bioalapú innováció fellendítése hozzá fog járulni Észtország erőforrás-termelékenységének és versenyképességének javításához.

(27) A szakemberhiány és a strukturális munkaerőhiány számos ágazatban tapasztalható, csökkentve Észtország versenyképességét. A vállalkozások megállapították, hogy a képzett munkaerő hiánya akadályozza a beruházásokat és exportpotenciáljukat. A szakképzett munkaerő hiánya és a jelentős strukturális munkaerőhiány egybeesik a bérek gyors növekedésével és a fajlagos munkaerőköltség növekedésével. Mind a zöld, mind a digitális átállás növelte a speciális készségekkel rendelkező munkavállalók iránti keresletet, miközben az egészségügyi ellátás és az oktatás területén továbbra is súlyos hiányosságok tapasztalhatók, és ezt a munkaerő elöregedése tovább súlyosbítja. Ugyanakkor mind a korai iskolaelhagyás, mind a felsőoktatásból való lemorzsolódás viszonylag magas aránya a képzett diplomások elégtelen számát eredményezi. Ez a probléma sajátos regionális dimenzióval bír, mivel a vidéki térségek és a távoli területek több nehézséggel szembesülnek a képzett szakemberek vonzása terén. A strukturális munkaerőhiányt korlátozni lehetne az oktatási és képzési rendszer munkaerőpiaci relevanciájának további javításával, a pályaorientációba való beruházással, a nemek közötti bérszakadék kezelésével, az átképzési és továbbképzési lehetőségek növelésével, valamint a készségigények hatékonyabb előrejelzésével. Tekintettel arra, hogy a gazdaságot magas hozzáadott értéket képviselő tevékenységekre kell diverzifikálni, a tehetségek megtartásának és vonzásának jobb módjai is segítenének.

(28) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel 2024-ben a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezetről szóló 2024. évi ajánlás végrehajtása érdekében. Észtország esetében az 1., 2, 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2024. évi ajánlásban foglalt első, második, harmadik és negyedik ajánlás végrehajtásához.

AJÁNLJA, hogy Észtország 2024-ben és 2025-ben hozzon intézkedéseket a következők szerint:

1. Kellő időben nyújtsa be a középtávú költségvetési-strukturális tervet. A megreformált Stabilitási és Növekedési Paktum követelményeinek megfelelően 2025-ben korlátozza olyan mértékűre a nettó kiadások ([19]) növekedési rátáját, ami biztosítja többek között, hogy az államháztartási hiány a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá csökkenjen, és az államadósság középtávon prudens szinten maradjon. Szélesítse ki az adóalapot, valamint javítsa az egészségügyi ellátáshoz és a tartós ápoláshoz-gondozáshoz való hozzáférést és finanszírozást.

2. Folytassa a REPowerEU-fejezetet is magában foglaló helyreállítási és rezilienciaépítési terv gyors és hatékony végrehajtását, biztosítva a reformok és beruházások 2026 augusztusáig történő befejezését. Gyorsítsa fel a kohéziós politikai programok végrehajtását. Az említett programok félidős felülvizsgálatával összefüggésben továbbra is koncentráljon az elfogadott prioritásokra, továbbá hozzon intézkedést a tartós ápolási-gondozási ágazat szükségleteinek hatékonyabb kezelésére, figyelembe véve ugyanakkor a Stratégiai Technológiák Európai Platformja kezdeményezés által a versenyképesség javítására kínált lehetőségeket.

3. Erősítse meg a szociális védelmet, többek között az időskori szegénység enyhítésével és a munkanélküli ellátás körének kiterjesztésével, különös tekintettel a rövid ideig és atipikus foglalkoztatási formákban dolgozókra.

([19]) Az (EU) 2024/1263 rendelet 2. cikkének 2. pontja szerint a „nettó kiadás”: a kamatkiadások, a diszkrecionális bevételi intézkedések, az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések nélkül számított kormányzati kiadás.

4. Csökkentse az olajpala részarányát az energiaszerkezetben, és bioalapú innováció révén növelje az erőforrás-termelékenységet. Javítsa a munkatermelékenységet és a készségkínálatot átképzés és továbbképzés, valamint a tehetségek jobb vonzása és megtartása révén.

Kelt Luxembourgban, 2024. október 21-én.

a Tanács részéről

az elnök

NAGY I.